

Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

Of ze hem miste, vroeg ik jaren geleden aan de weduwe van de ethicus Bert ter Schegget. Dat viel wel mee. Ik herkende in haar de zakelijke nuchterheid van Bert. Mensen gaan dood en het is ook wat mal om daar heel dramatisch over te doen. Het was hooguit een beetje vroeg. Maar er was toch wel iets. Het wereldgebeuren wilde haar nog wel eens overweldigen. En dan wilde zij zichzelf nog wel eens horen vragen, alsof hij er nog was: 'Bert, zeg er eens iets van!' Ik herkende het helemaal. Ter Schegget zat nooit om een mening verlegen. Die was er altijd, direct en onmiddellijk en niet zelden bijzonder verrassend. Het wilde ook voor mij nog wel eens een nieuw venster op de wereld openen dat voor die tijd gesloten was. Toegegeven. Het gaat het ene jaar beter dan het andere. Maar als ik me niet vergis is vandaag de wanhoop wel groot. Er is een schier eindeloze oorlog in Oekraïne. Die precies in zijn uitzichtloosheid wel eens door dictators als Poetin gewonnen kan worden. Twee wederzijds volkomen getraumatiseerde volkeren in Israël en Palestina stapelen haat op haat en bekommeren zich niet om de slachtoffers die daarbij vallen. Nederland heeft massaal gekozen voor een politiek die hoge grenzen opwerpt voor mededogen en humaniteit. Het water staat ons soms letterlijk aan de lippen en klimaatafspraken bestaan vooralsnog met name uit slechts woorden en akkoorden. Ook ik betrap me soms op de natuurlijk onzinnige vraag aan Bert of iemand anders die het weten kan: vind hier iets van! Ik zoek en lees, hoor mening na mening aan. Maar ik kom er niet uit. Ons leven lijkt op een

bruiloftsfeest waarbij langzaam maar zeker de wijn begint op te raken. De hoop, de vrolijkheid en het vertrouwen ontvlieden ons.

De evangelist Johannes zet hoog in. Misschien wel precies daarom. Of in de tijd van het evangelie van Johannes ook Messiaanse verwachtingen leefde, vroeg u tijdens het meelezen op de woensdagmiddag. Het evangelie volgens Johannes is relatief laat geschreven, dus denk ik in ieder geval bij de schrijver zelf niet. Johannes presenteert het gebeuren van de mensenzoon dan ook als helemaal als een initiatief vanuit God zelf. Hij heeft het eerste woord en zal ook het laatste woord hebben. Daarom gaat de evangelist Johannes ook echt terug naar den beginne. Toen er vanaf den beginne het Woord was en het Woord bij God was. De komst van de mensenzoon is niet minder dan een scheppingsdaad van God en daarom modelleert Johannes zijn evangelie langs de lijnen van het eerste hoofdstuk van de bijbel; het boek Genesis. God gaat iets nieuws beginnen en hij verjaagt daarmee de duisternis, de woestheid en leegte, het toehoewabohoe, om de mensheid heen. Er is een licht in de duisternis gaan schijnen en de duisternis heeft het niet gegrepen. En daar blijft het niet bij. Johannes gaat verder. Hij laat een profeet optreden, Johannes de Doper, die van zich af wijst. Op de vraag naar wie hij is ontkent hij dat hij Elia is of de profeet Mozes. Hij doopt met water. Maar na hem zal iemand komen die de wereld in vuur en vlam zet. Hij zal Elia en Mozes in één persoon verenigen. Hij is in persoon de openbaring van God zelf. Hij zal zich melden zoals eertijds God zelf zich meldde op de berg Sinaï. En daar zal hij de mensen aan elkaar schenken, als de beste wijn op het juiste uur. Als het nodig is, omdat mensenfeest ten einde dreigt te komen. Omdat de bronnen op zijn. Omdat het woestijntijd is. Omdat wij smachten en dorsten naar hoop en naar vertrouwen.

En zo heeft dit verhaal van de bruiloft te Kana verrassend veel parallellen met het verhaal van de openbaring van God aan Mozes in de Sinaï. Ook in dit verhaal zien wij iets van God op de derde dag, zoals het volk van God er door Mozes ook op wordt voorbereid dat zij iets van God op de derde dag zullen zien. Maar voor die tijd zullen zij zich moeten reinigen, als een gereinigd volk van de Heer. En zie, ook deze huwelijks gasten zullen gereinigd blijken te zijn. De zes stenen watervaten zijn immers leeg. En ook vindt de openbaring van God niet plaats in een tijd dat de mensen vol van God zijn. Bijzonder hoopvol of bijzonder gelovig. Maar juist in een tijd van crisis. Een tijd waarin het vooral zijn eigen weg moet zoeken en de gezichten van God schaars zijn. Tijden waarin er gemor en gemurmureer is en waarin er steeds dreiging is dat het volk weer terug wil keren naar een romantisch en nostalgisch verleden. Het angstland Egypte wordt geïdealiseerd. Hun goden worden zelfs in de woestijn nagebouwd. Wat men daar at en dronk krijgt mythische proporties terwijl het op de keper beschouwd, een slavenbestaan was. Hardvochtig en onrechtvaardig. Op het huwelijksfeest is de wijn op. De sjeu is eruit. Het feest dat leven heet, dreigt zich vreugdeloos voort te gaan slepen.

De moeder van Jezus is daar al. Op dat feest. Jezus en zijn pas geroepen leerlingen worden er min of meer bijgevraagd. Ik vind dat opmerkelijk. De moeder van Jezus maakt dus al deel uit van dat bruiloftsvolk en daarmee denk ik dat zij symbool staat voor het volk van God. En dan - zou ik zeggen - dat vertrouwende deel. Dat deel van het volk dat tegen Mozes zegt als hij - vol van God - de berg Sinaï weer afkomt: 'Alles wat de Heer ons zegt, zullen wij doen'. Laten dat nou precies de woorden zijn die ook de moeder van Jezus tot de bedienden

zegt: 'wat hij u ook zegt, doet dat'. Zij roept dus op tot vertrouwen. Zij heeft fiducia in haar zoon, ook al geeft de werkelijkheid daar helemaal geen aanleiding toe. Als iemand het kan, dan is hij het wel, deze zoon van God waarin alles samenvalt. Mozes en Elia in één.

Want dat is ook nog een aspect. Johannes de Doper ontkennde dat hij Elia was. Of de profeet, waarmee ongetwijfeld Mozes wordt bedoeld.

Maar er komt er één in wie al deze rollen samen zullen vallen.

Duidelijker weet de evangelist Johannes het niet te maken: Jezus is de Messias. En zo neemt Jezus in onze verhaal beide rollen op: die van Mozes, de bemiddelaar van de openbaring van God. Maar ook die van de profeet Elia. De voedselmaker. Hij die meel en olie in overvloed geeft aan wie in nood gezeten is. En ook: hij die leven geeft aan vrouwen die dat niet meer hadden verwacht. De kleine dialoog tussen Jezus en zijn moeder herinnert ook daaraan. Toen was het de vrouw die tot haar eigen verwondering nog een kind ontvangen had op voorspraak van Elia. Maar dat kind ook weer af moeten staan aan de dood. Verwijtend klonk het toen: wat heb ik met jou van doen, profeet? Ooit gaf je me hoop maar je boorde die hoop weer de grond in. Nu klinkt het weer. Maar nu uit de mond van Jezus. 'Wat heb ik met jou van doen, vrouw? Mijn uur is nog niet gekomen. Om de dorst van de wereld te lessen, zal mijn bloed als de beste wijn van op het laatst moeten vloeien. Maar eigenlijk precies zoals het in het gesprek tussen Elia en de vrouw gebeurt, ontspringt toch aan deze dialoog op het scherpst van de snede, de hoop op beter en dat het beter zal worden.

'Het is mooi, dominee', zei een vrouw afgelopen week, toen ik eigenlijk net als nu vol vuur alle symboliek en oudtestamentische parallellen van dit verhaal uit de doeken deed. 'Maar is er ook iets als een toepassing?

Een woord voor nu?' Ik begrijp dat als een verlangen om er vandaag iets mee te kunnen. Dominee, zeg er iets van! Ik zei toen en nu ook vandaag dat ik dat nog niet zo eenvoudig vind. Maar uiteindelijk denk ik dat het ligt op het terrein van de hoop. Onze hoofdstuk sluit af met de zin dat Jezus zijn glorie openbaart en dat daarom zijn leerlingen in hem zijn gaan geloven. Zoals - ongetwijfeld met vallen en opstaan - ook het volk van God dat gaat doen in het midden van de woestijn. Een woord van Vaclav Havel over hoop schoot mij te binnen. Hij schrijft dat hoop niet hetzelfde is als optimisme. Het zit hem niet in de overtuiging dat het goed afloopt. Maar het is de zekerheid dat iets zinvol is, onafhankelijk van de afloop. Onafhankelijk van het resultaat. Ik denk dat zoiets hier gebeurt. Het is volstrekt oneconomisch. Nergens op gebaseerd. De ceremoniemeester kan er eigenlijk alleen maar vol onbegrip belegen grapjes over maken. Maar het genereert hoop in overvloed. Als de beste wijn het laatst. Er wordt iets van gezegd maar er wordt toch met name iets van gedemonstreerd. Het zal anders worden. Wij zullen wezen in de handpalm van zijn hand. Wie hongert zal gevoed worden. Wie dorst heeft, gedrenkt. En omdat de Heer er iets van gezegd heeft, zullen wij het doen.

Amen.